

Una missa a Morella

“Una dotzena de capellans i l’arquebisbe de Tarragona, un luxe de missa, com totes les del sexenni, que fa acudir a Morella un bon grapat de cardenals, arquebisbes i bisbes, poca broma. Hi havia l’alcalde Ximo Puig, com ha de ser, un exalcalde de València, i una petita colla de polítics que desconec -la representació del gremi és canviant-, vestits exactament com els masovers del Retaule.”

Ara fa exactament sis anys vaig escriure, ací mateix, frases una mica arravatades, com aquestes: No hi ha al nostre país un lloc com la ciutat de Morella. Més d’una vegada he tingut ocasió de portar forasters a conèixer-la, i l’experiència és sempre la mateixa. Pugem els revolts del port, baixem una miqueta, allà davant hi ha un tall per on passarà la carretera i jo dic “alerta ara!” Llavors apareix Morella, va pujant en l’horitzó des de la roca més alta del castell, va prenent davant dels ulls aquella forma única, i jo pare el cotxe a la vora i pregunte “què?” Si l’acompanyant té la sensibilitat que cal, diu alguna cosa inconnexa o bé obre molt la boca i no sap què dir. La bellesa potent produeix aquesta mena d’efectes, i Morella és una obra humana de bellesa potent. No sé com s’ho fan els morellans, del segle XIII ençà, però aquest és el resultat. Això escrivia, amb motiu del Sexenni passat, el Sexenni L. Enguany és el LI, i també he pujat a contemplar la meravella de la festa: deu ser el meu sexenni V o el VI, supose. Fa un sexenni, doncs – que és com ací es compta la història dels últims tres segles –, amb motiu d’un llibre de gravats bellíssims de Pilar Dolz, morellana, acompanyant el *Document de Morella*, d’Andrés Estellés, jo escrivia també:

Escriu Estellés: “Obren escuts pedrapiquers rurals/ amb obstinants martells inapel·lables/ detallen flors de molt antics llinatges...” A Morella, tots els llinatges són antics i tots podrien obrar-se un escut a la porta, però aquesta ciutat ha preferit mantenir en uns altres tons la seua inapel·lable obstinació. No és aquest, no ho va ser des d’un principi, un lloc de marquesos o de ducs, no hi havia senyor, la senyora era la ciutat mateixa. Perquè un dels secrets de la bellesa de Morella és haver estat sempre una ciutat, no un poble gran com n’hi ha tants, sinó una ciutat petita, amb aristòcrates, burgesos, canonges, convents, obradors i fàbriques, notaris, treballadors i botiguers, tot el que una ciutat com cal ha de tenir. Fa dos segles ho tenia, fa un segle també, ara conserva la bellesa urbana, el passat habitable en el present, aquesta forma única de grandesa concentrada. Mireu-la bé, quan hi aneu: aquesta deu ser una

de les més denses petites ciutats d’Europa. Per tant, no hi busqueu només façanes de palaus, finestres gòtiques, els portals esplèndids de la basílica, les portes de la muralla; això ja és molt, però cal buscar una altra cosa, respirar-la: l’aire urbà, l’espessor de la història, una harmonia preservada, aquestes coses impalpables, que fan una altra dimensió de la bellesa.

He pujat doncs a la ciutat de Morella a passar-hi dos dies de les festes del Sexenni. Abans, el senyor Zaplana havia pujat en helicòpter a l’hora que arriba a peu la Mare de Déu de Vallivana: un delicat detall presidencial. El meu primer dia a Morella era el dia dels llauradors, i els masovers endiumenjats desfilaren robustament amb el Retaule. El segon dia era el de la “Colònia Morellano-Catalana”, i vaig assistir a la missa de pontifical: una dotzena de capellans i l’arquebisbe de Tarragona, un luxe de missa, com totes les del sexenni, que fa acudir a Morella un bon grapat de cardenals, arquebisbes i bisbes, poca broma. Hi havia l’alcalde Ximo Puig, com ha de ser, un exalcalde de València i una petita colla de polítics que desconec –la representació del gremi és canviant–, vestits exactament com els masovers del Retaule. La missa va ser pontifical i solemne, amb una mica d’orgue, molt d’encens, un cor cantant pulcrament, una homilia arquebisbal molt clàssica, i tot en clara llengua catalana. A l’ofertori de la missa, uns xiquets amb indumentària tradicional van portar a l’altar les ofrenes: “1. Peça de roba: els primers morellans que van marxar a viure a Catalunya van anar a treballar a les fàbriques tèxtils, i allà es van integrar gràcies al seu treball intens i a la llengua. 2-Botella de cava: és un producte típic de Catalunya i motiu de festa i celebració. 3.- La barretina: peça del vestit típic català i nexa d’unió entre nosaltres i els catalans perquè fins el segle XIX a Morella també es portava la barretina. 4-Gasolina: és l’element que permet continuar mantenint-nos fidels als orígens”. El papa de Roma, en una missa Sant Pere del Vaticà, no hauria sabut fer-ho millor. Però el papa de Roma és a Roma, no a Morella, i això es nota moltíssim: al final van llegir una oració oficial per guanyar el jubileu (això del 2000, ja saben), en castellà, i sonava tan falsa i tan postissa que estigué a punt de trencar l’encanteri. Només a punt.